

Libris användargrupp katalogisering 2022-12-01

Mötesdatum och tid: 2022-12-01

Närvarande:

- Harriet Aagaard, sammankallande, Kungliga biblioteket
- Jörgen Boman, Västerås stadsbibliotek
- Tobias Danielsson, MTM
- Ingrid Dannberg, BTJ
- Daniel Flood, Kungliga biblioteket
- Isabel Folkesson, Göteborgs universitetsbibliotek
- Eva-Lisa Holm Granath, Linköpings universitetsbibliotek
- Katja Naischtein, adjungerad sekreterare, Kungliga biblioteket
- Björn Nyqvist, Norrköpings stadsbibliotek (Götabiblioteken)
- Ulrika Orloff-Rodriguez, Stockholms stadsbibliotek
- Olof Osterman, Kungliga biblioteket
- David Brodin, Kungliga biblioteket, adjungerad punkt 2
- Johan Furusvärd, Kungliga biblioteket, adjungerad punkt 2
- Liv D'Amelio, Kungliga biblioteket, adjungerad punkt 3
- Katarina Synnermark, Kungliga biblioteket, adjungerad punkt 3

Frånvarande:

- Ingela Dahlin, Nordiska Afrikainstitutet
- Pär Johansson, Musik- och teaterbiblioteket

§ 1. Föregående minnesanteckningar

Minnesanteckningarna godkändes och lades till handlingarna.

§ 2. E-plikt

Libris användargrupp välkomnade David Brodin och Johan Furusvärd, från enheten för film spel noter och webb. De fortsatte den information och diskussion om e-plikt och särskilt e-plikt i Libris som David höll på [mötet 17 november](#).

Lagen (2012:492) om pliktexemplar av elektroniskt material trädde i kraft 2015, men några leverantörer började leverera redan 2013. Lagtexten talar om "avgränsade dokument" av yrkesmässig karaktär. Det ska vara webbunikt, men det gäller inte för myndigheter som ska leverera både tryckt och digitalt. Det ska finnas en anknytning till Sverige.

Det gäller inte hela webbsidor, egenutgivning, reklam, sociala medier, kommentarsfält.

E-plikten kompletteras med Kw3 som samlar in webbsidor. Sociala medier som t.ex. Twitter samlas in i projekt som Val 2022 med andra verktyg. Ett önskemål är att mer från webbsidor ska hämtas via Kw3 istället för att skickas som e-plikt, vilket skulle förenkla urval.

På KB arbetar 6.05 årsverken med e-plikten.

2013-2021 tog vi emot 24 766 233 leveranser. Under november 2022 tog vi emot 15 003 leveranser från lärosäten.

Det kommer 15000-20000 leveranser varje dag, vilket är en utmaning att hålla koll på och att kvalitetskontrollera.

Det finns flera sätt att leverera: automatiskt via FTP, RSS eller OAI-PMH, manuellt via webingest och även via en fysisk bärare. Anslutningsprocessen kan vara tidskrävande både för leverantör och KB.

Ansvar för urval och leverans ligger hos leverantören. Det som ska levereras som e-plikt ska vara relevant och det är inte alltid lätt att avgöra. Flera mindre kommuner och myndigheter har därför använt sig av tredje-partsleverantörer som sköter detta. KB:s ansvar som myndighet är förutom arkivering att ge information och stöd till leverantörer samt att följa upp.

Harriet undrade varför även stora aktörer som Göteborgs universitet anlitar tredje-partsleverantörer. De borde ha resurser att göra detta själv. David höll med om att detta är ett symptom på att det finns mer att göra för att förtydliga lagen. KB gör en uttolkning och kan även efterfråga en tydligare lagtext. En ny lag om e-plikt är under arbete.

E-plikten på KB har ansvar för att metadata i arkivet är bra, men nuvarande lag har få krav på leverantörerna om leverans av metadata.

David kommenterade att e-plikten är heterogen. Det finns avhandlingar som kommer direkt från DIVA där det finns poster med bra metadata som idag inte kan tas om hand på ett bra sätt. Johan kommenterade att 52 fält i MARC21 används och att alla medietyper hanteras på samma sätt. Det är något vi kan se över och vi försöker lämna beroende av MARC21 för leverans till Libris.

Ulrika undrade om tryckta publikationer omfattas av pliktlagen om en digital version skickas som e-plikt. David svarade att det är olika lagar och att det tryckta levereras enligt pliktlagen. Johan kompletterade med att e-plikten kommer först och vi vet inte vid leverans om det kommer en tryckt version som plikt. Ulrika undrade om det inte kunde vara så att om något levereras som e-plikt skulle det inte behöva levereras som tryckt plikt. Det är något som diskuteras i utredningen inför en ny e-pliktslag. Daniel menade att när det gällde monografier så räknas det som två olika versioner och KB vill få in båda.

E-plikten är främst för arkivering och tillgängliggörande i Libris är en annan sak. Länkar i posterna är identifikatorer som används för e-plikten och inte länkar för att nå ett dokument, men presenteras i Libris webbsök som tillgängliggörande länk. Man borde istället se posterna i Libris som katalogkort. Det visar vad som finns men ger inte direkt tillgång. När det finns en tryckt utgåva i Libris tyckte Ulrika att det skulle vara bra med en länkning till den tryckta posten, vilket är möjligt att göra för den som katalogiserar.

E-plikt av webbsidor kan bli obegripliga när sammanhanget, dvs. webbsidan inte finns med. Det gäller särskilt när webbsidan och länkar har ändrats.

KB har precis tagit beslut om att ansvar för e-plikt i Libris ska ligga hos enheten Metadata och Nationalbibliografen. För att detta ska fungera krävs samarbete mellan enheterna. David tyckte att den nya modellen där e-plikten styr över arkivering, men inte för det som finns i Libris var bra.

Eva-Lisa efterfrågade att på nytt ta upp e-plikt på möte framöver då den nya organisationen hunnit komma igång. Det är en fråga om vad Libris ska vara och vad som ska finnas i Libris. Harriet tyckte det var en bra idé, men att det förmodligen tog lite tid innan det sker en förändring. Isabel tyckte det var dags att få en bättre strategi för hur man ska förbättra visning av e-plikt i Libris och att man kanske borde stänga av flödet i väntan på förbättringar.

Jörgen undrade vilka som använder e-plikten och hur de hittar till den om inte information finns i Libris? David svarade att det huvudsakligen är forskare och att det mesta inte tillgängliggjorts. Det beror på att allt inte är upphovsrättsligt fritt. Tidningsmaterial visas i [Svenska dagstidningar](#) men bara om de är upphovsrättsligt fria. Annars måste man komma till KB. KB har även ett projekt kallat Visa som är under arbete.

Johan Furusvärd kommenterade att om ingen vet vad vi har på KB kan man inte efterfråga detta. Från början var tanken att tillgängliggöra via Libris, men den gamla versionen av Libris kunde inte hantera de stora datamängderna.

David tyckte att den rapport som Eva-Lisa skickat var intressant. Det är den rapport som Lunds UB tagit fram och som bland annat samlar upp lärosätesbiblioteks åsikter och frågor kring e-pliktsposter i Libris. Rapporten heter: Tillgängliggörande av open access-material – en rapport.

Johan avslutade genom att visa flöde från ett praktiskt exempel från inskickat metadata till metadata i Libris. KB kan komplettera med viss information, t.ex. att det är en myndighetspublikation som genre/form. Användargruppen kommenterade att just den här posten var meningslös att visa i Libris.

§ 3. ISBN i importerade poster

Liv D'Amelio och Katarina Synnermark från RDA-redaktionen på enheten Metadata och nationalbibliografen presenterade nya och förenklade anvisningar för beskrivning av ISBN vid postimport.

I utländska poster finns ofta flera ISBN: giltiga, ogiltiga, för olika bandtyper och även för olika elektroniska format. Det gäller t. ex. för *Provider neutral records*.

I Libris finns en tradition av att acceptera metadata i importerade poster, bland annat för att spara tid och resurser men i detta fall skapar det istället merarbete och förvirring.

Förslaget innebär att vi ändrar anvisningarna för postimport så att de stämmer överens med anvisningarna för primärkatalogisering. Det skulle innebära att man vid postimport bara behåller det eller de ISBN som hör till manifestationen man beskriver och raderar de andra. Om man sedan ska beskriva en annan bandtyp eller ett annat format får man importera en ny post. Man får dock inte ta bort ISBN från en post som andra bibliotek har bestånd på eftersom de kan ha en annan manifestation. Förslaget gäller vid manuell katalogisering, inte för automatiska flöden.

Anvisningarna har tidigare behandlats i KB:s bibliografiska råd. Medlemmar är representanter som katalogiserar olika materialtyper på KB, samt Svenska Ämnesordsredaktionen, Svenska Deweyredaktionen och RDA-redaktionen.

Användargruppen var positiv till förslaget, men önskade möjlighet att ta ställning till anvisningstexten. Beslöts att skicka ut förslaget för synpunkter.

§ 4. Övriga frågor

- **Intresseanmälningar**

Användargruppen har godkänt texten för intresseanmälningar till att delta i Libris användargrupp. Harriet kommer att skicka ut via MARC21-listan.

- **CXZ-meddelanden**

Många i användargruppen har gett synpunkter på de förslag och frågor som Olof och Harriet skickat ut angående när man ska skicka ut CXZ-meddelanden. Isabel önskade få möjlighet att skicka synpunkter nästa vecka. Därefter kommer reviderade anvisningar att skickas ut både till användargruppen och till medlemmar i KB:s bibliografiska råd.

- **Mötesdatum för våren**

Harriet kommer att skicka ut en enkät med förslag på datum för vårens möten, men först i januari så att de nya medlemmarna får möjlighet att delta.

Minnesanteckningar:

Harriet Aagaard, sammankallande